

«антикримінальних лещат», яка полягає в органічному (СИСТЕМНОМУ) поєднанні двох чинників: «(1) створення такого соціального порядку, за якого жити і працювати відповідно до соціальних норм є вигідним, плюс (2) застосування адміністративних і каральних інструментів проти проявів злочинності».

З концепції «антикримінальних лещат» випливає наступне: якщо ми хочемо, щоб реагування на злочинність кризового типу («аномальну злочинність») не привело до застосування в Україні методів «поліцейської держави», то слід не обмежуватися удосконаленням антикримінального законодавства і каральних органів, а здійснювати політичні, економічні, правові і моральні реформи, які СИСТЕМНО забезпечать такий стан у суспільстві, за якого жити і працювати відповідно до соціальних норм буде вигідним.

Зокрема, уявляється, що одним із способів нерепресивної протидії корупційній злочинності в рамках соціальних реформ може бути так званий АНТИКОРУПЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ, тобто запровадження управління соціальними об'єктами таким чином, щоб позбавити ці об'єкти причин і умов, що породжують корупцію.

Більш загальним може бути поняття АНТИКРИМІНАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ, тобто запровадження такого управління соціальними об'єктами, яке виключало б існування в них причин і умов, що породжують злочинність.

Звідси висновок: відповідно до концепції «антикримінальних лещат» для забезпечення правопорядку в Україні каральні інструменти протидії злочинності мають бути поєднані з соціальними, – тобто політичними, економічними, правовими, моральними, – реформами, в результаті яких жити і працювати по закону стане вигідно, і таким чином будуть підірвані соціальні «корені» злочинності кризового типу.

УДК 347:347.961 (043.2)

Костюк О. В., Бурчак О. Ю., студентки,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Шуст Н. Б., д.соц.н., професор

«НОТАРІАЛЬНА ТАЄМНИЦЯ» ЯК ПРИНЦИП НОТАРІАТУ: ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСІБ ЗА ЇЇ ПОРУШЕННЯ

Згідно з ч. 1 ст. 8 Закону України «Про нотаріат» нотаріальна таємниця – це сукупність відомостей, отриманих під час вчинення нотаріальної дії або звернення до нотаріуса заінтересованої особи, в тому числі про особу, її майно, особисті майнові та немайнові права і обов'язки тощо. Тобто це не тільки інформація, що стала відомою нотаріусу від

заінтересованої особи, а й ті відомості, що нотаріус отримав при виконання своїх професійних обов'язків, а також діяльність самого нотаріуса.

Тому нотаріуси та інші посадові особи, які вчиняють нотаріальні дії, зобов'язані додержувати таємниці цих дій [1]. Дія цього принципу має поширюватися не лише на нотаріусів, а й на тих осіб, які виконують будь-які допоміжні функції і яким стало відомо про суть вчинюваних нотаріальних дій, навіть якщо їх діяльність обмежується наданням правової допомоги чи ознайомленням з документами. Навіть при умові, якщо нотаріальна дія або дія, яка прирівнюється до нотаріальної, не вчинялась.

Правове значення нотаріальної таємниці надзвичайно вагоме, адже вона має безпосередній вплив на вчинення нотаріального провадження та порядок його організації.

А саме, при здійсненні нотаріального провадження, нотаріальна таємниця підкріплює довіру громадян до нотаріату і є одним із важливих правил діяльності самого нотаріуса, що забезпечує його авторитет. Забезпечення реалізації принципу нотаріальної таємниці є гарантією дотримання її фізичних та юридичних осіб, які звертаються за правовою допомогою до нотаріусів.

Науковці в різний час досліджували питання нотаріату та нотаріального процесу, серед яких важливе місце посідали проблеми дотримання нотаріальної таємниці. Це праці таких дослідників, як М. Авдюков, С. Пасічник, Л. Радзієвська, С. Фурса, В. Аргунов, Ф. Рико, Ж. Рицфоль, Г. Черемних, А. Срух, Ю. Козьяков, І. Король, Н. Круковерс, В. Марченко, Г. Виноградова та ін.

Нотаріальна таємниця є одним із елементів нотаріальної процедури, а також складовою врегульованого законом порядку, що складається із послідовних дій нотаріуса, спрямованих на досягнення певного правового результату.

Нотаріальну таємницю можна розглянути із двох підходів. Перший підхід, це таємниця особи, яка звернулася за вчиненням нотаріальної дії. Другий – це таємниця нотаріуса як фахівця. Важливими є обидві характеристики вчинення нотаріальних дій, які повинні бути законодавчо закріпленими.

Так, на думку, Г. В. Виноградової, нотаріальну таємницю повинні та можуть складати, будь-які відомості, а саме:

- відомості про саму особу, що звернулася до нотаріуса;
- відомості про факт звернення особи до нотаріуса;
- про зміст і вид наданих послуг;
- про зміст документів;
- про третіх осіб, згаданих у зверненні особи до нотаріуса [2].

Слід зауважити, що нотаріусам забороняється розголошувати будь-які

відомості, отримані в результаті відповідних правовідносин. Нотаріуси та інші посадові особи, які вчиняють нотаріальні дії, несуть особисту відповідальність у встановленому порядку законом України «Про нотаріат».

На нашу думку, нотаріальна таємниця має вагоме значення для нотаріату, адже вона забезпечує довіру між нотаріусом та особою, яка потребує здійснення нотаріальних дій та надає гарантії про те, що відомості залишатимуться конфіденційними.

Порушення нотаріусом таємниці вчинення нотаріальних дій є підставою для анулювання свідоцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю згідно зі статтею 12 Закону України «Про нотаріат» [1].

Особи, які беруть участь у нотаріальному процесі, мають нести відповідальність за розголошення нотаріальної таємниці, адже порушення може нести велику шкоду особистому життю громадян, суспільним відносинам, благам і інтересам.

А саме, відповідно до ст. 21, 27 [1] шкода, заподіяна особі в наслідок незаконних або недбалих дій державного нотаріуса, відшкодовується в порядку, передбаченому законодавством України, а шкода, заподіяна особі внаслідок незаконних дій або недбалості приватного нотаріуса, відшкодовується в повному розмірі.

Вимога додержання таємниці нотаріальних дій полягає в тому, що нотаріальні дії необхідно вчиняти виключно в присутності заінтересованих осіб, і лише у передбачених випадках – в присутності представників, перекладачів, громадян, які підписують документи за хворих тощо. Ніхто із сторонніх осіб не має права бути присутнім при здійсненні нотаріальної процедури.

Таким чином, забезпечення нотаріальної таємниці є необхідною та найважливою передумовою нормальних, довірливих відносин між суб'єктами нотаріального провадження. Можна стверджувати, що принцип нотаріальної таємниці є одним із основних принципів нотаріату, який стосується одночасно організації нотаріату та процесуальної діяльності нотаріуса. В той же час він є одним із найважливіших професійних обов'язків нотаріуса та поширює свою дію на інших осіб, яким в силу своєї службової діяльності або з інших причин, стала відома інформація, що становить предмет нотаріальної таємниці.

Література

1. Про нотаріат. Закон України від 2 вересня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – С. 383.

2. Виноградова Г. В. Професійна таємниця в міжнародно-правових джерелах: окремі питання, регулювання та використання досвіду в законодавстві України // Юридичний журнал. – 2006. – № 4(46). – С. 68-73.

3. Поняття та межі нотаріальної таємниці. URL:<http://yurradnik.com.ua/stati/ponyattya-ta-mezhi-notarialnoyi-tayemnitsi/> (дата звернення: 17.12.2018).